

BESLUT
Kungliga Tekniska Högskolan

Datum för beslut:
2026-10-20

Diarienummer:
HS-2026-1604

Beslut om remissvar på Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor (KN2026/01494)

Beslutet

Rector beslutar att Kungl. Tekniska högskolan lämnar remissvar enligt bilaga 1 på Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor (KN2026/01494).

Ärendet

Kungl. Tekniska högskolan har av Klimat- och näringslivsdepartementet beretts möjlighet att lämna synpunkter på Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor (KN2026/01494).

Remissvaret har handlagts inom KTH Sustainability Office vid fastighetsavdelningen och beretts med fastighetsgruppen vid fastighetsavdelningen och upphandlingsgruppen vid ekonomiavdelningen.

Detta beslut har fattats av prorektor Mikael Lindström efter föredragning av hållbarhetsstrateg Felicia Widing. Närvarande vid beslutet var hållbarhetschef Kristina von Oelreich, gruppchef Holger Berling, lokalstrateg Caisa Lycken Sahleström, gruppchef Karin Almgren, ordförande för Tekniska högskolans studentkår Victor Nähls och mötets sekreterare Johan Gerdin.

Denna handling har hanterats digitalt och är därför inte undertecknad.

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans remissvar på Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor (KN2026/01494)

Sändlista

Klimat- och näringslivsdepartementet, kn.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till kn.e.remissvar@regeringskansliet.se samt sandra.lennander@regeringskansliet.se och daniel.friberg@regeringskansliet.se.

Registrator KTH

Expeditionsdatum:

2026-10-20

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans remissvar på "Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor (KN2026/01494)"

Sammanfattning

KTH stödjer promemorians övergripande ambition att stärka energieffektiviseringen inom offentlig sektor och genomföra EU:s energieffektivitetsdirektiv. Förslagen ligger i huvudsak i linje med KTH:s hållbarhetsmål och arbete med energieffektivisering och minskad klimatpåverkan. KTH anser dock att lärosätenas särskilda förutsättningar kommer att även fortsättningsvis behöva beaktas, särskilt vad gäller forskningsinfrastruktur, laboratorieverksamhet, hyrda lokaler samt de administrativa konsekvenserna av nya rapporterings- och uppföljningskrav.

Remissvarets struktur

Remissvaret är strukturerat utifrån promemorians centrala sakområden och följer i huvudsak samma kapitel- och avsnittsindelning som förslagen i promemorian. Detta gör det tydligt vilka delar av förslaget som berör KTH och underlättar kopplingen mellan KTH:s synpunkter och de specifika bestämmelser, avsnitt och konsekvensbedömningar som behandlas i *Promemoria Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor*.

Allmänna synpunkter

KTH stödjer att en ny lag införs om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader och att "principen om "energieffektivitet först "ges en tydligare rättslig förankring i upphandling. Förslagen kan bidra till att stärka energieffektiviseringen inom offentlig sektor och ligger väl i linje med KTH:s hållbarhetsmål och åtgärder för minskad energianvändning och klimatpåverkan. KTH stödjer även att befintliga ramavtal enligt övergångsbestämmelserna får fortsätta tillämpas efter ikraftträdandet.

Övergripande synpunkter för forskningsintensiva lärosäten

Då konsekvensanalysen (avsnitt 8) inte fullt ut belyser lärosätenas särskilda förutsättningar ser KTH positivt på Energimyndighetens roll att ta fram vägledning och stöd för genomförandet av regelverket. Forskningsintensiva lärosäten bedriver verksamhet med särskilda tekniska krav i exempelvis laboratorier, renrum och annan forskningsinfrastruktur, samtidigt som verksamheten ofta bedrivs i hyrda lokaler där möjligheten att påverka byggnaders energiprestanda är begränsad.

Krav vid köp och hyra av byggnader och lokaler (2.4, särskilt § 14)

KTH stödjer inte fullt ut de föreslagna kraven i avsnitt 2.4 avseende förordning om den offentliga sektors inköp av varor, tjänster och byggnader. Förordningen innehåller i § 14 undantag för vissa situationer vid köp av byggnader men inte vid hyra av lokaler. Mot bakgrund av de övergripande synpunkterna för forskningsintensiva lärosäten kan detta begränsa möjligheterna att hyra lokaler som är nödvändiga för forskning och utbildning.

- Undantagen som gäller vid köp av byggnader bör även kunna tillämpas vid hyra av byggnader och lokaler.
- För forsknings- och utbildningsverksamhet finns inte alltid energieffektiva lokalalternativ tillgängliga. Lärosäten är ofta beroende av lokaler i direkt anslutning till befintliga campusmiljöer, laboratorier och forskningsinfrastruktur, vilket innebär en begränsad lokalmarknad och få alternativa förhyringsmöjligheter

Energiplanering i kommuner och regioner (2.1, 4.5)

KTH efterfrågar ett förtydligande avseende skyldigheten att bedöma möjligheten att använda avtal om energiprestanda vid renovering av byggnader över 750 m² även omfattar statliga myndigheter. Av promemorian framgår att kravet enligt direktivet avser offentliga organ (artikel 29), samtidigt som förslaget till lag om energiplanering i kommuner och regioner i avsnitt 2.1, 7 § riktar sig till kommuner och regioner. Enligt 12 § ska kommunen ska ha kontakter med bland annat statliga myndigheter. Även i avsnitt 4.5 planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig sektor riktar sig förslaget till kommuner och regioner, vilket gör tillämpningsområdet otydligt. Om skyldigheten avses omfatta statliga lärosäten bör den anpassas till organisationens faktiska rådighet över byggnaden och möjligheterna att påverka dess energiprestanda.

- Om bestämmelsen avses omfatta statliga lärosäten skulle den vara relevant för en stor del av KTH:s lokalbestånd, eftersom merparten av de byggnader lärosätet hyr överstiger 750 m².
- Statliga lärosäten verkar i hyrda lokaler och har ofta begränsade möjligheter att påverka byggnaders energiprestanda, samtidigt som kostnader, energibesparingar och värdeökningar kan falla på olika aktörer.
- Detta är särskilt relevant för forskningsintensiva lärosäten mot bakgrund av de förutsättningar som beskrivs under de övergripande synpunkterna för forskningsintensiva lärosäten.

KTH anser därför att de överväganden och undantag som gäller vid köp av byggnader även bör beaktas vid hyra av byggnader och lokaler. Detta är särskilt viktigt för verksamheter med de förutsättningar som beskrivs under de övergripande synpunkterna för forskningsintensiva lärosäten.

Principen om energieffektivitet först (kapitel 5, särskilt 5.1)

KTH efterfrågar förtydliganden kring tillämpningen av ”principen om energieffektivitet först” vid större investeringar och lokalförsörjning

- KTH bedömer att de föreslagna tröskelvärdena om 100 miljoner euro innebär att bestämmelserna sannolikt endast kommer att omfatta ett begränsat antal mycket stora investerings- och ombyggnadsprojekt och ser därför i huvudsak positivt på förslaget.
- KTH ser positivt på Energimyndighetens uppdrag att ta fram vägledning av genomförandet av principen. KTH bedömer att det finns behov av vägledning om hur investeringsvärden ska beräknas vid hyresförhållanden.
- Det bör tydliggöras hur principen ska tillämpas för forskningsinfrastruktur och kulturhistoriska byggnader, som beskrivits ovan under övergripande synpunkter för forskningsintensiva lärosäten.

Energieffektivitet i offentlig upphandling (kapitel 6)

Energieffektivitetsprestanda vid upphandling (6.3)

KTH stödjer inte förslaget att avskaffa samtliga undantag från kraven på energieffektivitetsprestanda och endast behålla undantaget teknisk genomförbarhet (6.3). KTH anser att teknisk genomförbarhet ensamt inte är tillräckligt för att säkerställa proportionerliga och ändamålsenliga krav i offentlig upphandling.

- För KTH, som upphandlar avancerad forskningsutrustning och hyr specialiserade lokaler, kan energieffektiva alternativ i vissa fall innebära betydande merkostnader. Om möjligheten att beakta kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse och tillräcklig konkurrens tas bort riskerar detta att leda till ökade kostnader utan motsvarande nytta i form av energieffektivitet.
- Inom nischade områden med få kvalificerade leverantörer kan borttagandet av undantaget för otillräcklig konkurrens innebära att krav ställs som endast ett fåtal eller inga leverantörer kan uppfylla. Det riskerar att begränsa konkurrensen och försvåra anskaffning av utrustning och tjänster som är nödvändiga för forskning och utbildning.
- Borttagandet av undantagen innebär dessutom att fler upphandlingar kommer att omfattas av kraven på energieffektivitetsprestanda och därmed även behovet av analyser enligt ”principen om energieffektivitet först”.
- För forskningsintensiva lärosäten kan detta vara särskilt problematiskt vid upphandling av avancerad forskningsutrustning och annan specialiserad utrustning där marknaden ofta är begränsad och där energieffektiva alternativ inte alltid finns tillgängliga.

KTH anser därför att möjligheten till undantag bör kvarstå i situationer där verksamhetskrav, forskningsändamål eller marknadsförutsättningar motiverar detta och att det inte leder till en väsentlig energieffektivisering.

Principen energieffektivitet först vid offentlig upphandling (6.4)

KTH stödjer ”principen om energieffektivitet först” och delar målsättningen att stärka energieffektiviteten i offentlig upphandling. KTH bedömer dock att den administrativa påverkan har underskattats i promemorian.

KTH menar att skyldigheten enligt avsnitt 6.4 att inför upphandlingar över tröskelvärdet analysera olika alternativ för att uppnå syftet med upphandlingen och bedöma dem ur energieffektivitetssynpunkt kan innebära ett omfattande analys- och utredningsarbete. KTH bedömer att det är dessa analyser, snarare än rapporteringen av genomförda upphandlingar, som utgör den huvudsakliga administrativa belastningen och att denna påverkan har underskattats i promemorian.

- För forskningsintensiva lärosäten genomförs många specialiserade upphandlingar av forskningsutrustning, laboratorieutrustning och andra produkter eller tjänster där det saknas etablerade metoder, jämförelseunderlag och vägledning för hur energieffektivitet ska vägas mot verksamhetens krav.

Till skillnad från många kommuner, som i stor utsträckning kan använda analyser från inköpscentraler, genomför KTH ett stort antal specialiserade upphandlingar där sådana analyser ofta saknas eller inte är direkt tillämpliga. För att kraven ska kunna tillämpas på ett effektivt och likvärdigt sätt bör nationell vägledning, gemensamma metoder, stöd för kompetensutveckling och centralt framtagna analyser utvecklas för vanliga produkt- och tjänsteområden. Detta skulle minska den administrativa bördan, bidra till en mer enhetlig tillämpning mellan myndigheter och öka sannolikheten att de eftersträvade energibesparingarna uppnås. KTH ser därför positivt på att Energimyndigheten ges en tydlig roll i att ta fram vägledning och stöd för genomförandet av regelverket.

Tröskelvärden och undantag (6.5)

KTH stödjer att energieffektivitet ges stor vikt vid offentlig upphandling och ser energieffektivitet som en viktig faktor vid val av varor, tjänster och byggnader.

KTH stödjer inte den föreslagna tillämpningen av tröskelvärden enligt avsnitt 6.5 utan möjlighet att beakta upphandlingens art, komplexitet och marknadsförutsättningar.

KTH anser att tröskelvärdena bör kunna tillämpas med större hänsyn till upphandlingens komplexitet. Annars riskerar även mycket specialiserade upphandlingar, där konkurrensen redan är begränsad, att omfattas fullt ut av kraven på energieffektivitetsprestanda enligt avsnitt 6.3. Detta kan leda till krav som är svåra att genomföra i praktiken eller som begränsar konkurrensen på ett sätt som inte står i rimlig proportion till den förväntade energibesparingen.

Energiprestandaavtal i upphandling (6.6)

KTH menar att skyldigheten att inför tjänstekontrakt med betydande energianvändning, bedöma om ett energiprestandaavtal kan användas (avsnitt 6.6) innebär ytterligare ett analysmoment i berörda upphandlingar.

- Det är oklart hur bestämmelsen ska tillämpas för flera av de tjänster och verksamheter som förekommer vid forskningsintensiva lärosäten.
- För forskningsintensiva lärosäten finns många specialiserade tjänster där kopplingen till energiprestandaavtal inte är självklar. Det kan innebära en betydande administrativ belastning, särskilt mot bakgrund av de förutsättningar som beskrivs under de övergripande synpunkterna.

KTH efterfrågar att Energimyndigheten tar fram vägledning som tydligare beskriver vilka typer av tjänstekontrakt som avses och hur bedömningen av energiprestandaavtal ska genomföras i praktiken, samt hur kraven förhåller sig till övriga skyldigheter enligt avsnitt 6.4 och 6.6.

Rapportering och uppföljning

Energianvändning/ mobilitetstjänster (2.5, 2.6 och 4.7)

KTH efterfrågar tydligare vägledning om rapportering av energianvändning i mobilitetstjänster enligt de föreslagna ändringarna i miljöledningsförordningen (avsnitt 2.5) och reglerna om rapportering av energianvändning i offentlig sektor (avsnitt 4.7).

- Det är oklart vilka tjänster som omfattas av begreppet mobilitetstjänster och i vilken utsträckning nödvändiga energidata finns tillgänglig från leverantörerna.

- Energimyndigheten bör ta fram nationella schabloner eller gemensamma beräkningsmetoder för att säkerställa jämförbar och proportionerlig rapportering mellan myndigheter.

Rapportering av upphandling (2.5, 6.8)

KTH konstaterar att myndigheter redan idag rapporterar energikrav i upphandlingar inom ramen för miljöledningsförordningen. De föreslagna förändringarna bedöms därför inte medföra någon väsentligt ökad administrativ belastning i rapporteringen som sådan.

KTH bedömer däremot att den samlade administrativa påverkan av de nya reglerna främst uppstår genom det utökade analys- och bedömningsarbete som krävs enligt avsnitt 6.3-6.6.

KTH efterfrågar en analys av den sammantagna administrativa bördan för myndigheter med stor och komplex upphandlingsverksamhet. De nya kraven på analyser och bedömningar bör bedömas samlat och vägas mot den nytta som förväntas uppnås.

- När varje myndighet förväntas genomföra egna analyser finns en risk för dubbelarbete, varierande tillämpning och onödigt höga administrativa kostnader.
- Nationell samordning, gemensamma riktlinjer, centralt framtagna kravunderlag och vägledningar skulle kunna minska resursåtgången och samtidigt öka förutsättningarna att uppnå de energibesparingar som eftersträvas.

KTH ser därför positivt på att Energimyndigheten ges ett tydligt ansvar för vägledning och stöd i genomförandet av regelverket. Gemensamma metoder, vägledningar och centralt framtagna analyser skulle kunna minska den administrativa bördan och bidra till en mer enhetlig tillämpning mellan myndigheter.